

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на
допомогу майбутньому вчителю»**

Освітня програма Українська мова і література
перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта
українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія української літератури 40-60-х років XIX століття
Викладач (-і)	Професор Мафтин Наталя Василівна
Контактний телефон викладача	0509274390
Е-mail викладача	Natalimaftyn@gmail.com
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -3 (90год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http:// www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації. Дні проведення: понеділок, з 14.00 – до 17.00; середа: з 13.30 – по 17.00
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на допомогу майбутньому вчителю» вивчається на третьому курсі в п'ятому семестрі й присвячена вивченню проблем, що розглядаються в сучасному шевченкознавстві. Дана дисципліна покликана допомогти майбутнім учителям у віднайденні стратегій зацікавлення учнів постаттю й творчістю Т. Шевченка, не боятися «каверзних» питань щодо його біографії й творів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Спецкурс «Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на допомогу майбутньому вчителю» має на меті поглибити знання студентів про життя і творчість поета, дати студентам третього курсу розуміння специфіки викладання творчості Т. Шевченка в ЗОШ (зокрема біографії, ліричних творів, політичної сатири, ліро-епіки). Спецкурс містить методичний компонент шкільного аналізу творів поета згідно чинної програми з української літератури в загальноосвітній середній школі.</p>	

4. Результати навчання (компетентності)

В результаті вивчення спецкурсу «Актуальні проблеми сучасного шевченкознавства: на допомогу майбутньому вчителю»

ви зможете набути такі компетентності:

- поглибите розуміння творчої постаті Т. Шевченка як людини й символу України, могутнє джерело національної самосвідомості;
- знатимете різні підходи до інтерпретації творчості Т. Шевченка, поглибите свої знання про біографію та творчість Т.Г.Шевченка, витоки його образного світу, стильові особливості поезій, еволюцію художнього світу “Кобзаря”, основні мотиви творчості митця;
- удосконалите вміння використовувати набуті знання в практиці літературознавчого підходу до явищ і фактів історії літератури та в практиці викладання в ЗОШ;
- набудете знань, уміно і навичок практичної роботи над художніми текстами на уроках української літератури у 5- 9 класах згідно чинної програми;
- удосконалите уміння збирати й аналізувати додаткову інформацію про певні літературні явища;
- вести полеміку щодо складних, неоднозначних питань, пов’язаних із проблемами історико-літературного розвитку, діяльністю письменників, їхньою творчістю тощо;
- удосконалите комунікаційну стратегію, здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях, здатність виконувати власне дослідження, узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з дослідження обраної проблеми (у фахових виданнях, виступах).

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	38

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
четвертий	014 середня освіта	другий	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдан- ня , год	Вага оцінки	Термін викона- ння
1-2. До проблеми біографії Шевченка	Лекція Два практичні	Бойко Ю. Творчість Тараса Шевченка на тлі	Читання книг (30 годин)	Максима льна оцінка – 5	Протягом семестру згідно з

<p>«Невідомі» сторінки в біографії поета й намагання їх «заповнити»: до проблеми символічної біографії в Т. Шевченка й А. Міцкевича (Дж. Грабович, однойменна праця). Інтерпретація взаємин Т. Шевченка з Ф. Кошиць В. Шевчуком («Слово іпостасне»). Автобіографізм повісті «Художник»: В. Яцюк, П. Зайцев про «історію з Машею». Жінки в житті і творчості поета.</p> <p>3. Т. Шевченко: «міфотворець» чи «національний пророк»? Два діаметрально протилежні підходи в сучасному шевченкознавстві до постаті нашого генія: Г. Грабович – П. Іванишин. Шевченкофобія в Україні. Історія і міфотворчість у польських, російських та українських романтиків. Підхід Є. Нахліка: «Шевченко: пророк, апостол, шаман чи екзистенційний поет?».</p> <p>4 – 5. Інтерпретація творчості Т. Шевченка: від початків – до наших днів (Особливість підходу І. Франка – використання популярної на той час асоціативної експериментальної психології; С. Балає – класичний психоаналіз З. Фрейда (вчений віднайшов у творчості Шевченка чотири основні мотиви: ендиміонський, фемінізм, містицизм і мотив трійці); кризь</p>	<p>заняття</p> <p>2 лекції, практичне заняття</p> <p>Лекція. Лекція з елементами дискусії Практичне заняття</p>	<p>західноєвропейської літератури // Ю.Бойко. Вибрані праці. К., 1992. - С.11-74.</p> <p>Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. - К., 1997.</p> <p>Іванишин П. Вульгарний «неоміфологізм»: від інтерпретації до фальсифікації Т. Шевченка. Дрогобич, 2001.</p> <p>Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. К., Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2008.</p> <p>Нахлік Є. «Доля – льос – судьба: Шевченко і польські та російські романтики» Львів, 2003.</p>	<p>підготувати короткі повідомлення-огляди таких праць про Т. Шевченка: Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість; Забужко О. Шевченків міф України; Теми і мотиви поезії Т. Шевченка; Іванишин П. Вульгарний «неоміфологізм»: від інтерпретації до фальсифікації Т. Шевченка; Шевчук В. Слово іпостасне; (на вибір)</p>	<p>Максимальна вага оцінки - 10</p> <p>Максимальна вага оцінки - 10</p> <p>Максимальна вага оцінки - 5</p>	<p>розкладом занять</p> <p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p> <p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p>
---	---	--	---	--	---

<p>юнгівську концепцію колективного «несвідомого» пропустив Шевченкову спадщину Микола Шлемкевич. Сучасна герменевтична інтерпретація. Інтерпретація О. Забужко «Гайдамаків».</p> <p>6. Методологія Леоніда Плюща: структуралізм у поєднанні з міфологізмом («Екзод Тараса Шевченка»). Тексти Шевченкових творів, що мають два варіанти.</p> <p>7. Проблема державницької свідомості Шевченка Праці Д. Донцова «Поет лицарства українського» та «Ідеї Шевченка про Бога і націю». Домінантний і підставовий образ України як специфічна риса проблемно-тематичного наповнення творів поета.</p> <p>8. Шевченкове трактування проблеми зла. Проблема теодицеї. Міцкевичева парадигма та її вплив на Шевченка. Проблема зла у «Причинній». Екзистенціаль страждання. Шевченкова візія ідеального стану. Міленаризм.</p>	<p>Лекція з елементами дискусії</p> <p>Лекція, практичне заняття</p> <p>Практичне заняття.</p>	<p>Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. - К., 1997. Росовецький С. Біблійні мотиви у творчості Шевченка / Теми і мотиви поезії Т. Шевченка К., Наук. думка 2008</p> <p>Л. Плющ «Екзод Тараса Шевченка: навколо “Москалевої криниці”». К., Факт, 2001.</p> <p>Донцов Д. Літературна есеїстика. Дрогобич, Відродження. 2010.</p> <p>Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націосоіфська парадигма. К., 2004.</p> <p>Нахлік Є. «Доля – льос – судьба: Шевченко і польські та російські романтики». Львів, 2003. (С. 314-323, 193-201). Пахаренко В. Незбагненний апостол. - Черкаси, 1994. Сверстюк Є. Бог у Шевченковому житті і слові / Сверстюк Є. Шевченко і час. К., 1996.</p>	<p>Підготувати повідомлення: «Особливості вивчення “Гайдамаків”» Т. Шевченка в 9 класі ЗОШ»</p> <p>Прочитати монографію Л. Плюща «Екзод Тараса Шевченка». Підготувати до дискусії (р. 6, 8) Прочитати повісті Т. Шевченка, його «Журнал».</p> <p>Підготувати презентації: «Історичне минуле України в ранній творчості поета»;</p> <p>Підготувати презентацію: «Вивчення балади “Причинна” у 9 класі ЗОШ».</p>		<p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p> <p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p> <p>Протягом семестру згідно розкладом занять 3</p>
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. Загальні 100 балів включають: 60 балів за практичні заняття, 20 балів за самостійну роботу, 20 балів за залік
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань
Практичні заняття	Оцінюються по п'ятибальній системі
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу базується на взаємоповазі між усіма учасниками навчального процесу, передбачає активну взаємодію студентів і викладача, доброзичливу атмосферу під час роботи в аудиторії. На практичних заняттях, лекційних (за попередньою домовленістю) можна використовувати ноутбук. На заняття бажано не запізнюватись. Заохочується комунікабельність, активність, творчість, бажання знати більше, ніж визначено програмою курсу. Забороняються плагіат та списування. Невиконання домашніх завдань позначається негативно на оцінюванні роботи студента. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми шляхом усного опитування на консультації з викладачем; розв'язанням тестів; написанням рефератів.</p> <p>Обов'язковим є для отримання заліку відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2</p>	
8. Рекомендована література	

Базова

1. Шевченківський словник.–Т.1, 2.–К., 1976.
2. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка: взаємодія літератури і мистецтва. К., 2005.

3. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. К., Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2008.
4. Смілянська В., Чамата Н. Структура і смисл: спроба наукової інтерпретації текстів Т.Шевченка. – К., 2000
5. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: У 12 т. Т.1-6. К., 2001-2003.

Допоміжна література

4. Барабаш Ю. “Коли забуду тебе, Єрусалиме...” - К., 2006.
5. Барабаш Ю. Просторинь Шевченкового слова. Текст - контекст. Семантика – структура. – Темпора, 2011.
6. Бетко І. Біблійні мотиви в українській літературі. – К., 1990.
7. Білецький О.І. Зібр. праць: У 5 т.-К., 1965. - Т.2.
8. Бойко Ю. Творчість Т. Шевченка на тлі західноєвропейської літератури // Юрій Бойко. Вибрані праці. – К., 1992. – С. 11-74.
9. Грабович Г. Шевченко, якого не знаємо. – К.: Критика, 2000. – 319 с.
10. Жур П. Труди і дні Кобзаря: Літопис життя і творчості Т.Г.Шевченка.– К., 2003.
11. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. - К., 1997.
12. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. - К., 1994
13. Заславський І. Шевченків «Кавказ» як художній феномен // Дивослово.– 2000.– №2.– С.2-5.
14. Іванишин П. Вульгарний “неоміфологізм”: від інтерпретації до фальсифікації Т.Шевченка . - Дрогобич, 2001.
15. Ключек Г. Поезія Тараса Шевченка. –К., 1999.
16. Ключек Г. Поезія Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. Посібник для вчителя. К., 1998
17. Коваленко П.П. Серце моє трудне, що в тебе болить? Захворювання і смерть Т.Г.Шевченка із погляду сучасної медицини. –Чернівці, 2000.

18. Кодак М. Прагматичний узус реалізму (Комедія «Сон» як текст) // Слово і час.– 2001– №11.– С.60-73.
19. Комаринець Т. Шевченко і народна творчість. – К., 1963.
20. Кониський О.Я. Тарас Шевченко-Грушівський: Хроніка його життя. К., 1991.
21. Коцюбинська М. Етюди про поезику Шевченка. – К., 1990.
22. Лисюк Н. Фольклорне підґрунтя поеми-комедії Т.Шевченка «Сон» // Слово і час.– 2004.–№4. –С.36-42.
23. Михайлин І. Історія української журналістики ХІХ ст.- К., 2003.
24. Нахлік Є. На первоцвіт вдарили морози: П.Куліш про Т.Шевченка та Кирило-Мефодіївське товариство // Україна.– 1989. –№10. –С.17.
25. Нахлік О. Деміфологізація євангельського дійства в поемі «Марія» Шевченка // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія.– Харків, 1995.– Т.5. С.103-106.
26. Нахлік Є. «Доля – льос – судьба: Шевченко і польські та російські романтики»Львів, 2003.
27. Неділько Г. Тарас Шевченко: Життя і творчість. – К., 1998.
28. Пахаренко В. Незбагненний апостол. – Черкаси, 1994.
29. Плющ Л. Екзод Тараса Шевченка. Навколо «Москалевої криниці». – Едмонтон, 1986 (в інтернеті).
30. Плющ Л. Екзод Тараса Шевченка: Навколо “Москалевої криниці”: Дванадцять статтів / Передм. Ю.Шевельова. – К., 2001. – 384 с.
31. Сверстюк Є. Шевченко і час. - К., 1996
32. Семків Р. Шевченків «Сон» («У всякого своя доля...») : діалогічність, карнавальність // Слово і час.– 1999.– №7.– С.56-59.
33. Скоць А. Поема Тараса Шевченка «Наймичка» // Дивослово. – 1994.– №3.– С.18-22.

34. Скоць А. Шевченкова «Катерина» // Українська мова та література в школі. –1991.– №6.– С.30-34.
35. Слоньовська О. «Гетьмани, гетьмани, якби-то ви встали...» Аналіз роману П.Куліша «Чорна рада» // Дивослово. –1994. – №12.– С.11-16.
36. Слоньовська О. Історична концепція «Гайдамаків» Т.Шевченка // Дивослово. –1997.– №12.–С.26-30.
37. Смілянська В.Л. «Святим огненним словом...» Тарас Шевченко: Поетика.– К., 1990.
38. Стадна Л.Г. Дидактичний матеріал до теми “Творчість Т.Шевченка періоду “трьох літ” (на уроках літератури) //Українська мова і література в школі.–1981.–№12.–С.40-44.
39. Тарахан-Береза З. Шевченко – поет і художник: До проблеми єдності художнього мислення.- К.: Наук. думка, 1985.
40. Ткаченко Ю.К. Образи Залізняка й Гонти в народних піснях і в поемі Т.Г.Шевченка «Гайдамаки» // Українська мова і література в школі. –1986. –№3.– С.3-8.
41. Фізер І. До генези однойменних поетичних і художніх творів Шевченка: від тексту до образу і навпаки // Сучасність. – 1989. – № 5.
42. Франко І. “Наймичка” Т.Шевченка // Зібр. тв.:У 50т.–Т.29.–К., 1981.–С.447-469.
43. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 року // Франко І. Зібр. творів: У 50 т. Т.41.- К. 1984.
44. Франко І. Темне царство // Зібр. творів: У 50 т.–К., 1980.–Т.26.– С.131-153.
45. Франко І. Шевченкова “Марія” // Твори у 20 т.—Т.17.—К., 1955.—С.149-157.
46. Шевченківська енциклопедія у 6 томах.
47. Шевченківський словник.–Т.1, 2.–К., 1976.

48. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: У 12 т.– Т.1.– К., 2001.
49. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: У 12 т. Т.1-6. К., 2001-2003.
50. Шевчук В. Любов, що розійшлася сном (Спогади сучасників Т.Шевченка) // Українська мова і література.– 2001.– №18. –С.4-8.
51. Широцький К. Шевченкова наречена. Спомини про Т.Шевченка п. Ликерії Яковлевої (Полусмаківни) // Літературна Україна. – 2003. –26 червня. –С.3.

Методична література

1. Гаврилов П.Т. Оглядові теми на уроках української літератури в старших класах. –К., 1980.
2. Неділько В.Я. Методика викладання української літератури в середній школі. –К., 1978.
3. Стадна Л.Г. Дидактичний матеріал до теми “Творчість Т.Шевченка періоду “трьох літ” (на уроках літератури) //Українська мова і література в школі.–1981.–№12.–С.40-44.
4. Пасічник Є.А. Українська література в школі.– К., 1983.
5. Пелипейко І.А. Вивчення ліричних творів у 8-10 класах. –К., 1982.
6. Степанишин Б.І. Викладання української літератури в школі.–К., 1995.

Інформаційні ресурси

Портал www.kobzar.info www.kobzar.info
Енциклопедія життя і творчості Тараса Шевченка www.t-shevchenko.name
Шевченківська енциклопедія www.shevchycl.kiev.ua
Національний музей Тараса Шевченка www.shevchenkomuseum.com.ua
Історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка»
www.batjkivshhyna-tarasa.com.ua
The Taras Shevchenko Museum of Canada
<http://www.infoukes.com/shevchenkomuseum/>
Вебсайт музею Тараса Шевченка в Торонто (Канада).
Shevchenko's self portraits
<http://www.chass.utoronto.ca/~tarn/courses/429-sp.html>
<http://poetyka.uazone.net/kobzar/>

**Web-версія "Кобзаря" Тараса Григоровича Шевченка в Бібліотеці
Української Поезії.**

Національний музей Тараса Шевченка

<http://www.park.kiev.ua/u%27people/artists/shevchenko/>

Сайт Національного музею Тараса Шевченка у Києві.

Шевченко в Орске

<http://history.opck.org/Shevchenko.php>

Сторінка Тараса Григоровича Шевченка на російському сайті
"Историческая страница Орска".

Шевченківська енциклопедія

<http://www.shevchcycl.kiev.ua/>

Електронна версія "Шевченківської енциклопедії" у шести томах

Оренбургская шевченковская энциклопедия

<http://www.orenburg.ru/culture/encyclop/tom1/>